

100 עובדים

זוהי תופעה חדשה בנוף הישראלי: „שוחד מסך“

במרכז תשומת-הלב הציבורית, מי ירעיש מוזר את הכנסת ויפוצץ את הממשלה, איזה פוליטיקאי להעלות מעלה-מעלה ואיזה לרדא עד עפר.

כל אחד מהם דיקטטור בזעיר-אנפין, כל אחד מהם מודע לעוצמה שנפלה בחיקו במיקרה ובמפתיע, וכל אחד מהם נחוש בהחלטתו להשתמש בעוצמה זו לטובת עצמו ולמען האגו שלו. בראל אינו אלא התוספת האחרונה למחול זה של שיכורים מחשיבות-עצמם. הוא מחקה אותם, בלא יכולת לשלוט בהם. זהו הרקע לתופעה הקרויה „שוחד-מסך“, שבה כל אחד בטלוויזיה מאשים את זולתו.

א אשר הגיע בראל לתפקידו הומני, מצא על מירקע הטל-וויזיה ישימון. כיום זוהי מיזבלה.

מה משודר במשך השבוע בטלוויזיה מלבד שתיים-שלוש תוכניות בעלות-דמה, ששרדו לפליטה — ובראשן מבט שני של חיים יבין, וראוי לציון גם כולבוסק, הממלא תפקיד חשוב — זהו אוסף מיקרי של דברים, הנראים כאילו הוכנו במיוחד נבית ספר לטלוויזיה, כדי להראות לתלמידים-מתחילים איך לא לעשות את זה.

במחלקת-החדשות נשאר קומץ גיבורים בעמדה אבודה, המתגוננים בשארית כוחותיהם.

כל שאר חלקי מהדורות-החדשות מזקדשים עכשיו לשוחד-מירקע — תרגילי-הליקוק של מנהל-הטלוויזיה-ההומני, יחד עם מעשי-שוחד פרטיים של כל מיני כתבים, המעניקים את המירקע לחבריהם, בלא-איכפתיות של יצאנית. שניים-שלושה חברי כנסת מסויימים הם הקליינטים הקבועים. השדר יודע איך הם משלמים את האתנן.

חוז מזה, יש האחוות הפרטיות, אלה הן אחות-זמן (מין לאטיפונדיות של גליה-אתר), שבהן עושים בעליהן כאוות-נפשם, כאילו ירש את הטלוויזיה מאבות-אבותיהם.

יש תוכנית-הקולנוע, שבה מתחלפים מדי פעם מנחים-מנחות, כשכל אחד מהם גרוע מקודמו, ותפקידם היחידי (בעיניהם) הוא להתחנן.

יש תוכניות רח, בהן מוזמנים עסקני-מפרל ווטרים לחוות את דעתם על בעיות הלכתיות הרוח-עולם, כחלק ממאמץ המנהל-הומני לרכוש את העכוז היחש על כיסא המפרל במוסד שיחליט על מינוי המנהל הקבוע. כל השאר שם מטופש ואווילי, ומעליב קודם כל את דתי-ישראל.

יש תוכנית סיפרותית שהקשר שלה לסיפרות הוא כקשר שבין נעירת-חמור והסימפניה החמישית של בטהובן, בעונת-מצח שיש בה כדי לעורר התפעלות, ממין ריון לונדון בכל תוכנית את אחד מחבריו האישיים, מעניק לו באקשיש של 40 דקות על המירקע. התירוף הוא תמיד „מצחיק עד כדי טירוף“, אם להשתמש בסיגנון של ריון עצמו.

יש תוכנית מוקד, המשמשת כולה להושבת עכורים חשובים על הכיסא המיוחד למען קידום סיכויי של המנהל, כשניסים מישעל הטוב והחביב מנסה בייאוש להוציא מן הסלעים האלה טיפה של מים רעניים.

מה עוד? שני סרטים שבועיים, לפעמים טובים, לפעמים רעים, כשיד המיקרה שולטת בכל. סידרה אנטי-שמית מבחילה ממש על יהודי סקוטלנד, המחופשת כסידרה פילרשמית, שתיים-שלוש סדרות אמריקאיות למפגרים כשיכלם. הסידרה המצויינת היהלום שבכתר, וסידרה בלשית בריטית טובה, זהו.

הטלוויזיה של עמי-ישראל — עמידהספר, עפי התנדף, העם של אינשטיין ופרויד, שפינוזה והיינה, מארכס והרמב"ם.

ד שבוע התפרסם כי יצחק נבון, השר הממונה על הטלוויזיה, מתכוון למסור את תפקיד מנהל-הטלוויזיה לאיש חדש. לא איש-תיקשורת, לא עיתונאי, לא איש-מינהל מיקצועי. לא עורך, אלא סתם מישוה, שלוכותו עומרת עובדה חשובה אחת. הוא עמד בראש יוזמה ציבורית כלשהי, שמטרתה הקדושה היתה להעמיד את יצחק נבון בראש מיפלגת-העבודה והממשלה.

אילו היתה המשמעת הצעה כזאת לפני 20 שנה, היה בעליה מועף בקשת גבוהה ממיפלגת-העבודה. כיום, אחרי שבע שנות הליכוד, כבר אין משום חריג בהפקרות הזאת.

כיום אפשר למסור תפקיד לאומי מרכזי באתנן למי שהעניק חסדים לעסקן האחראי.

וכך מגיעים אל העיקר, כל עם זוכה בממשלה שהוא ראוי לה, וגם בטלוויזיה שהוא ראוי לה.

הטלוויזיה הישראלית אינה כפי שהיא במיקרה. יצירה אבסורדית זו היא אלגוריה — משל למה שמתרחש במדינה כולה.

סירויה-המערכות שלה אינו אלא חלק מטירויה-המערכות הכללית, המשתלל כיום בכל המישורים הציבוריים במדינה. הטלוויזיה היא משל, משל לחבורת העסקנים, שהשתלטו על מיר הבארון. משל לאינטריגות ההדריות האינסופיות, הקרויות משל „פוליטיקה“. משל למה שמתרחש בכל המפלגות, משל לחוסר-התוכן, חוסר-הייע, חוסר-הרצינות השולטים בכיפה. משל לרמה המוסרית של המופקדים על שלום הציבור וריווחתו. משל לשיטות המקובלות כיום על מי שרוצה לעשות קריירה במנגנון ציבורי.

מוות וחיים בידי הלשון, וככל שהלשון ארוכה יותר, כן ייטב לבעליה.

יוסף בראל פועל על פי הערכה מפוכחת זו. זאת היתה המשמעות האמיתית של הופעת העורכים בתוכנית מוקד. זהו גם ההסבר להופעתו של יצחק שמיר על המירקע, לפחות אחת ביומיים, כשהוא משמיע כמה פסוקים חסרי-תוכן, כפווה של בגדי-זוטא. וזהו גם סוד הופעתו התדירה של שימעון פרס עצמו, אחרי הפאשלה הבלתי-נסלחת של מניעת המירקע ממנו כיום קבלת ההחלטה על התוכנית הכלכלית.

אין זה מיבצע של 50 עכוז, או של 90 עכוז. רק מיבצע של 100 עכוז מבטיח הצלחה.

לא הלשון המציאה את המצב הזה, וגם לא העכוים. כאשר הגיע יוסף בראל לטלוויזיה הכללית, הוא

מנהל-זמני בראל: מוות וחיים בידי הלשון

מצא שם מנגנון המצוי בשלב מתקדם של טירוף מערכות, מחלה קבלנית שהיא מעין מחלת-ירח קולקטיבית.

היו שהישו את המצב בטלוויזיה הישראלית למצב בלבנון. (אולי נכון יותר לומר: המצב שהוא לבנון). מציאות שיש בה עשרות ערות וכיתות, פילגריעות ורסיסיכיות, שכולם לר חמים ככולם ככל עת, ששהאייב של הבוקר הוא הידיד לעת ערב, לשם עריכת טבח משותף במי שהיה ידיד בבוקר.

קשה לרעת בטלוויזיה מי לוחם במי ולמה. הכל לוחמים בכל, משמיצים את הכל, אורבים לכל בכל פינה. והי עבודה מפרכת, התובעת כל קורטוב של מחשבה ומרץ, ושאינה מותירה דבר לעבודה הטלוויזיונית עצמה.

גם כיום יש בטלוויזיה כמה וכמה אנשים, הדבקים ביצירה הטלוויזיונית בעקשנות שבמעט לא-יתאמן, השומרים על רמה תרבותית ועל מוסר עיתונאי, אולם אלה, בעצם נובחותם, רק מבליטים את שסל המדרגה שאליה הגיעו האחרים.

דטלוויזיה מלאה באנשים שאיש אינו יודע בדיוק איך הגיעו לשם. רמתם ממוצעת-מינוס ופחות. אחרים מהם נכשלו בעיתונות הרגילה, לפני שניסו את מזלם במכשיר החדש. אחרים היו קריינרדיו, בזכות הקול הרדיפוני שלהם, ומשם הגיעו — על פי חוקי פארקינסון והעיקרון של פיטר — אל העמדות המרכזיות בטלוויזיה.

וכך, לפתע, הם מצאו את עצמם בעמדות-השעשה אדירות כזה, מבלי שאיימעם הרכשרו לכך מבחינה אינטלקטואלית, עיתונאית ומוסרית. לפתע הרגישו שהם מחזיקים את האלוהים בזקן (אם לא להשתמש בדימוי צברי גם יותר).

הנה קם לו בחור בכוקר, עיתונאי ממדרגה ה', והוא יכול להחליט מי חשוב במדינה ומי לא, איזו ידיעה תעמוד הערב

על המירקע זה נראה כך: ארבעה עורכיי-עיתונים, מנוסחים מרוב חשיבות עצמית, ישבו מול ראשה-הממשלה, והמטירו עליו שאלות.

השאלות היו בנאליות. היו אלה אותן השאלות שנשאלו עשרות פעמים במאמרים הראשיים של אותם העיתונים. לפחות שלושה מארבעת העורכים הנכבדים אינם יודעים דבר וחצי-דבר בכלכלה.

היה נראה שלא רווקא הבעיות הכלכליות עניינו את העורכים, וגם לא התשובות של ראשה-הממשלה.

המטרה האמיתית של שאלותיהם היתה שונה לגמרי. כל אחד רצה שחבריו יגידו לו למחרת היום: ראללה, ירדת כאסח על שימעון פרס! העורכים התחרו ביניהם בניסוח קשות וגם של השאלות הבנאליות.

פרס התייחס אל השאלות כאילו היו להקה של כרששים. הוא ניפנף אותן בקלות. הוא לא ענה על שום דבר ענייני, אלא נאם את הנאום שהתכונן מראש לשאת: אני נהדר, אני יודע להחליט, תקנות-חירום הן שיא הדמוקרטיה, התרופה אינה מרה, ככלל רק נרמה לכם שכואב לכם, עמי-ישראל הוא עם פנטאסטי, ארטורטו היה הכל בסדר, זוהי הממשלה הכי טובה שיש לכם. פרס ניצח, כמוכן. זה היה ניצחון קל.

כזה נראה על המירקע. מאחר כי המירקע זה נראה לגמרי אחרת.

שאלה: מדוע הוזמנו ארבעת העורכים החשובים? מדוע לא הושכו מול ראשה-הממשלה שני כלכלנים מומחים, היודעים על מה הם מרברים, שלא זו בלבד שישאלו את ראשה-הממשלה את השאלות הרלוונטיות, אלא שגם ינתחו את תשובותיו ולא יניחו לו להתחמק בטייקים פשוטים?

תשובה: כי מי שהזמין את העורכים לא חשב על המצב הכלכלי, וגם לא על הראיון עם ראשה-הממ שלה. הוא חשב על נושא אחר לגמרי.

מאחר כי המירקע זה נראה כך: ארבעת העורכים נראו מאחור, כשהם יושבים על עכויהם. לפני ארבעת העכוים הנכבדים השתלשלה לה לשון ארוכה ארוכה, שעברה מאיש לאיש.

ובלשון פחות ציורית: עורכי ארבעת העיתונים היומיים החשובים הוזמנו למירקע, כדי לשחר אותם. ניתנה להם שעה של חשיבות עילאית, מול פני האומה כולה, תמורת משהו.

מישהו המציא את המושג הזה, השולט עכשיו בעולמה של הטלוויזיה הישראלית: „שוחד-מסך“.

מהו הדבר שכל עסקן ישראלי משתוקק לו יותר מכל? נסיעה לחו"ל, כמוכן. מי שרוצה לקנות את נפשו של עסקן ישראלי, רי לו להזמין לוועידה של המגבית היהודית, ולשלם את מזרי הכרטיס, המסיים והאש"ל. זה מקביל לתשלום שוחד של מיליון דולר לעסקן אמריקאי.

מהו הדבר השני בחשיבותו שכל עסקן ישראלי משתוקק לו? הופעה על המירקע.

לא חשוב אם יש לו מה להגיד לאומה, אם לאו. לא חשוב איך הוא נראה, ואיזה רושם הוא עושה. ההופעה על המירקע היא פיסגת החלומות.

מי שיכול להעניק את השוחד הזה לעסקנים, יש לו יתרון עצום על כל מתחריו ויריביו.

את זאת גילה יוסף בראל.

יוסף בראל היה מנהל הטלוויזיה בשפה הערבית — מכשיר של תעמולה ורשימת-מוח, המשרת את השליטון בכל רגע של שידור. לשם כך הוקם.

כאשר התמנה בראל במפתיע כמנהל-נפועל של הטלוויזיה הכללית, היתה לו בעיה.

זהו תפקיד זמני. כדי להפכו לתפקיד-של-קבע, על בעליו לזכות באהדתם של אנשים שונים, היושבים על כיסאות שונים. מי שמשפחל במציאות בגובה הזה — גובה הכיסאות והעסקנים היושבים בהם — מבין שעליו ליצור מגע הדוק עם האנשים אשר כבודם מונח שם.

זה נראה פשוט. אבל אין זה פשוט כלל וכלל. יש שם מאה עכוים. עם אילו מהם יש ליצור מגע? עכויו הליכוד או עכויו המערך? עכויהם של עורכיי-עיתונים או עכויו הוועד-המנהל?

הדרך הנכונה והבטוחה ביותר היא שלא לברור בין עכוז לעכוז. כל עכוז יכול להיות חשוב, ועל כן כדאי לטפל בכלום. אפשר לפסוח בטעות על עכוז אחד — ואז יתגלה לפתע שדווקא זה היה העכוז החשוב ביותר.